

ORSZÁG VILÁG

GELLER ÖDÖN
társadalmi, művészeti és irodalmi
BCU Cluj / Central Library Cluj

1938. XI. 15. — XXVII. évf. 22. sz.

SCHUTZ
POSZTÓ
NAGYÁRUHÁZA

SZENZÁCIÓ

Megváltozott az állami
osztálysorsjáték tervezete

Az új terv szerint:

20 nyeremény a 1,000.000 lei

az I. osztályban

4 nyeremény á	6,000.000 lei
74 „ „	200.000 „
598 „ „	100.000 „

63.32% a nyerő számok

I. osztály húzása 1938 november 15

Loteria de Stat

Alex. Vlad

tábornok-főpolgármester nyilatkozata a toronyalatti munkáról és vezérkaráról

Két hónap, nem is egy egész negyedév mulott el azóta, hogy **Vlad Alexandru** tábornok és dr. **Bejan Romulus** volt alispán elfoglalták helyüket Arad város közigazgatása élén, mint hat esztendőre kinevezett főpolgármester, illetve polgármesterhelyettes és ez a két hónap tagadhatatlanul a nagyszabású átalakítások, átszervezések időszaka volt a torony alatt. A belső ügyvitel gyökeresen átalakult, igen szép álmokként elkönyvelt városfejlesztési és várospolitikai tervek kerültek ismét napirendre, egyszóval friss, fiatalos tevékenység észlelhető minden vonalon. Új emberek, új munkakerők dolgoznak a város vezető pozícióiban, mert a régi tisztviselői kart, különösen azokat, akik a legfontosabb ügykörök élén irányító szerepet játszottak, részben nyugdíjazás, részben pedig alkalmatlanság miatt leváltották. Régi, érdemes, nagyrabecsült és sokat dolgozott városi vezető-tisztviselők vonultak a megérdemelt nyugdíjba s ha a város polgársága sajnálkozott is afelett, hogy ezek a kipróbált, a helyzettel teljesen ismerős közhivatalnokok ki is vonulnak hivatalukból, megnyugtatóan hatott, hogy az összes ügykörök vezetésére olyan férfiakat állították, akik nemcsak munkakedvet, munkabírást és fáradhatatlan energiát hoztak a városi ügyvitelbe, de nagy hozzáértéssel, sok jóakarattal és rátermettséggel vették kézbe a dolgok intézését.

Vlad Alexandru tábornok-főpolgármester, az átszervezések, újítások és általában az egész nagy munka irányítója, két hónap elteltével jóeső örömmel tekinthet végig az elért eredményeken és új munkatársainak során, akik valamenynyien a főpolgármester elképzelései, óhaja szerint, zökkenésmentesen és szakszerűen vezetik a városi közigazgatást. Az a megelégedés, amely ezirányban a főpolgármester részéről megnyilvánul, keresetlen szavakban jut érvényre, amikor munkatársairól beszél.

— Elsősorban első munkatársamról — mondja **Vlad Alexandru** tábornok — **Bejan Romulus** dr. helyettes polgármesterről kell kijelentennem, hogy nagyszerű segitőt, a közigazgatás egyik képzetesebb emberét kaptam személyében a munkában való osztozkodásra. Ez a kiváló képességű köztisztviselő hihetetlen munkabírással és munkája iránt érzett — a szorosán vett hivatali munkakört messze túlhaladó — szeretettel vette kezébe a hivatali ügyek irányítását és néhány napon belül már minden ügy a kezében futoft össze, már annyira kézben tartotta a városháza teljes ügyvitelét,

az egész városi közigazgatást, mintha már évtizedek óta általa helyén és, hogy szinte elképzelhetetlen már, hogy valaha is más intézte ezeket az ügyeket. Eies ítélőképesség, magasan ivelő közigazgatási elkepzeselek és a gyors, natározott megvalósítások: ezek azok a jellemvonások, amelyek nélkülözhetetlenné teszik nemcsak számomra, de Arad számára is ezt az agilis, fáradhatatlan főtisztviselót.

— Második alpolgármesterünk, **Riscuția** Moise alezredes, akinek végleges kinevezése a napokban érkezett meg, de aki most már hosszabb ideje megszakitás nélkül résztvesz a városvezetés munkájában, a fegyelmezett, fegyelmezni tudó és jó szervezőképességü katona képességeit nyujtja számunkra, különösen a számára fenntartott munkakör, az üzemi és műszaki ügyek intézésénél. Ilyen emberre van szüksége a második alpolgármesteri székbén Aradnak, mert munkájának eredménye valóban a közérdeket szolgálja.

— Általában, az ügyek élére állított gárda tagjai kivétel nélkül helyükre való emberek. **Lazar** vezértitkár, **Craznic**, **Curiac**, **Rațiu** szolgálati főnökök és mindazok a vezető tisztviselők, akik ujonnan kerültek az aradi városházára, a közért dolgozó, szorgalmas és jóképességü férfiak.

— De amikor munkatársaimról beszélek, akkor külön meg kell emlékezniem **Tripa** Mihai, az ujjászervezett és önállósított közüzemek igazgatójáról, erről a rendkívüli képesességü és nagy tudásu szakemberről, aki hihetetlen munka mennyiséget intéz el, mégpedig kifogástalanul és egészen rendkívüli hozzáértéssel. A város közönsége nem is tudja, mit jelent a közösség számára ennek az embernek tevékenysége, fáradozása és munkabírása. **Tripa** Mihai mintaképe a feltétlenül megbizható munkaerőnek, aki önálló megítélésével, áttekintésével és feltétlen tudásával néha lehetetlennek látszó dolgokat valósít meg.

— A munka — fejezte be nyilatkozatát a főpolgármester — jól megy a városházán, a tisztviselői kar — amelynek tagjairól természetesen nem emlékezhetem meg egyenként —, j ómunkát végez, a különböző okok miatt megtorlódott munkahátralékok feldolgozás alatt állnak, sőt legnagyobb részben már fel is dolgozták a hátralékokat. Tudomásom szerint udvarias szellem, előzékeny modor uralkodik a városházán, amit minden városi alkalmazottól, a legmagasabb állásban lévő tisztviselőtől az ajtónállókig mindenkítől megkövetelek és amit különben magamra nézve is elismerek.

**Egy lapca fizessen elő
de az az egy — já legyen!**

Az Ocszág-Világ szécnyszü- lött-gyűjteményéből bemutat- juk a kijácót, a csempészel- hácitót és az adóbesugát

Az emberi érzések, az élet eseményeinek közlésmódjában beállott nagy változás természetszerűen nagy mértékben befolyásolta és befolyásolja az átlagemberek alakulását. Hogy példával éljünk, elegendő a film, a felnőttek számára készült hatalmas, mozgalmos képeskönyv hatásait említeni és arra gondolnunk, hogy például egy derék, becsületes asztalosmester egészen másképen viselkedik manapság, mint ahogyan viselkedett néhány évtizeddel ezelőtt, ha véletlenül olyankor toppan be otthonába, amikor felesége önagysága csinos szarvak elkészítésével fáradozik számára.

Ez természetesen csak egyetlen példa, de szemléltetően mutatja azokat a változásokat, amelyek az eseményekkel karöltve, a körülményekkel közrejátszva, új embertípusokat termeltek ki.

Jónéhány ilyen új embertípust ismertünk meg a háboru után, embertípusokat, amelyeknek kialakulásáról bizvást lemondhatna az emberi közösség. Amerikában, sőt közelebbi tájakon is akadnak olyan emberek, akik a gangsterfilmek hatása alatt a gyakorlatba igyekeznek átültetni a filmek tapasztalatait, de közvetett vonatkozásban talán még jobban, változatosabb módon érvényesül a körülmények, az új helyzetek új hatása.

Három ilyen jellegzetesen háboru utáni embertípusról kívánunk az alábbiakban megemlékezni. Olyan típusokról, amelyeknek kialakulása, vagy éppen jó feltételek között való fennmaradása a háboru előtt lehetetlen lett volna. Ezek a típusok ma is élnek, virulnak, hála annak a körülménynek, hogy még nem veszték ki a naiv emberek és, hogy a besugást még mindig jól jutalmazták, ha megfelelő körítéssel tálalja fel valaki, akinek a fantáziája eléggé élesre csiszolódott a filmek, ezerszámra terjesztett ponyvaregények és egyéb „kialakító hatású” közlési megnyilatkozásokon.

„MINDENT ELINTÉZÜNK...”

Ez a jelszó a még mindig vigan üzérkedő, sőt ujabban

szinte ismét új erőre kapott kijárok üzleti jelmondata.

„Mindent elintézünk...” állítják a kijarással hivatászerűen foglalkozó kétes egzisztenciájú, de jól elő „bennfentesek”, akik azonban valójában csak egyetlen dolgot tudnak elintézni, mégpedig azt, hogy az „ügyfelek” pénze át-vándoroljon a saját zsebükbe.

A „kijáró” típusa, de még fogalma is, ismeretlen fogalom volt azelőtt. Az ugynevezett „protektorok”, akik tényleg felelős állásban voltak, szívesen támogattak ugyan ügyeket, de mindekor csak olyan vonatkozásban nyultak valakinek a háta alá, ha felelőségük tudatában meggyőződtek valamilyen kérés, vagy óhaj abszolút jogos voltáról, vagy valakinek a kifogástalan képességeiről. De arról, hogy „mindent elintézek”, hogy pénzeket szípolózzanak ki, szó sem volt, mint ahogyan ennek megfelelően szó sem volt arról, hogy az egész egy egyébre, mint az igénylo kizsákmányolására, pénzének lelkiismeretlen zsebrevágására, nem volt szó.

A „kijáró” helyi viszonylatban kezdi, azután „közpon-tosítja” vállalkozását és rendszerint a fővárosba költözik. Jól él, bőviben van pénznek, mindenkit ismer és mindenkihez bejáratos — természetesen csak a szájával. Ott kering a főváros uccáin, kávéházaiban, éttermeiben, szállodái körül, lesik az ismerősöket, a kedves, naiv vidékieket, akiknek „elintézzhetik” ügyes-bajos dolgaikat. A vidéki városok csaknem kivétel nélkül büszkélkedhetnek ilyen kitűnő fővárosi összeköttetést fenntartó polgártárssal s ezeknek azután saját klientúrája van. Minden „kijáró” saját városának kereskedőire, iparosaira, kérvényező nyugdíjasaira les a bucureştii aszfalton s úgy csap le minden ismerősre, mint a biztos pré-dára. Baráti beszélgetés formájában kiszedi, hogy az illető miért jár a fővárosban, azután pedig két eshetőség választ. Vagy nincs szüksége Braun urnak a bucureştii ismerős szolgálataira és akkor rá kell beszélni. El kell hitetni, hogy az ügy, amelynek elintézésben jár, nem olyan egyszerű, mint ahogyan látszik, sőt ellenkezőleg, hihetetlenül nehéz és komplikált. Ezt akkor is meg kell kísérelnie a kijárónak, ha az elintézés már kézben van, sőt ilyenkor talán hatásosabb.

— Ugyan, ugyan — mondja a kijáró fölényesködő mosollyal, — magát jól elküldték, kedves barátom. És maga elhitte, hogy ez már rendben van, elintézték, hogy most már utazhatik is haza?

Rémült és értetlen kérdésekkel válaszol erre a vidéki ismerős, mire következik a magyarázat, hosszasan és lehetőleg egészen kicsavart módon, hogy jajj, meg ne értsen valamit a kiszemelt áldozat, aki rendszerint bebukik és megbiz-a a „kedves, jó — urat”, járjon el az ügyében és rendezze végre a csalafintaságot, amellyel olyan rövid uton szabadul-ni akartak tőle...

A másik eshetőség az, amikor a fél elpanaszolja, hogy

ezt meg ezt kell elintéznie itt es itt, hogy így meg úgy meg amúgy . . . A további már a kijáró megítélésétől függ, mert módszeresen történik a „**pasas**“ megszedítése s lehetőleg esetenként más módszert alkalmaznak. Lehet, hogy nyomban a tárgyra ter és felajánlja szolgálatait, mert hiszen X. Y. vezérfőfelügyelő kitűnő ismerőse, mondhatni kenyeres pajtása. Igaz, hogy csak ritkán vannak együtt, napjában legfeljebb nuszonnegy órát, mert hát ilyen csuda rövid egy nap és így nem lehet többet, dehat azért megkísérli, mert egészen biztos, hogy rendezi a dolgot, mert hát „**tudja kérem, én mindent elintézek . . .**“

De az is lehetséges, hogy a kijáró zavartan hümmög, csóválja a fejét, lemondóan hunyorog.

— **Mi az —** kérdi erre az áldozat, — **mi az? Talán olyan nehéz ezt elintézni?**

Mire a kijáró:

— **Hogy nehéz-e? Legutóbb három hétig jártam egy ilyen ügyben, amíg elintéztem . . . és mibe került . . .**

Vagy:

— **Azt elhiszem, drágám, nem is vállalnék ilyen ügyet, pedig tudja, én mindent elintézek . . .**

Következik azután a könyörgés, a kérés, a rábeszélés. A juh könyörög, hogy nyirják meg a gyapját, illetve bocsánat, az ügyfél, hogy vállalják el ügyét . . .

Sok bankó cserél így gazdát és teszi kényelmessé, szépé, hangulatossá a kijáró bucarestii életét. Ezer módszer, „**társak**“ bevonása, mosolyok és kézzorítások, titokban mutatott levelek és más egyebek képezik a legkülönbözőbb módszerek fegyvertárát és segítik győzelemre a „**mindent elintézzünk**“ jelmondatot.

Az, hogy semmit nem intéznek el, hogy csak abból élnek, hogy vannak még „**pasasok**“, más lapra tartozik. A kivágott ezreket nem lehet bűnügyi uton követelni, mert senki sem hajlandó elszaladni a rendőrségre és közölni, hogy kérem, én kijárót fogadtam, de az illető ur senkit sem vesztegetett meg, hanem megtartotta a pénzemet . . .

A kormány a legnagyobb eréllyel lép fel a közélet megtisztítása érdekében és kétségtelen, hogy erre nagy szükség van.

De a nagy seprűnek el kell érnie a kijárókat is, akik egyszerű fejestehénné tartanak és sikerrel úgy is kezelnek minden vidékit.

A „CSEMPÉSZELHARÍTÓ“

szintén új kreáció, már ami az elnevezést és a társadalmi, gazdasági elhelyezkedést és általában a társadalmi szervezetbe való beilleszkedést illeti. Mert mindég voltak olyanok, akik abból éltek, hogy ilyen, vagy olyan közléseket tettek a hatóságoknak és ezért többé-kevésbé gyengén honorálták is őket. Mindég lesznek besugók, ez kétségtelen, de a „**csempészelhárító**“ több, jelentősebb, jobban adminisztrált

valaki, egzisztenciát jelent a leleményes és jófantáziájú urak számára, akik az ország belsejéből kirándulva főképen Szatmár vidékén és Máramarosban operálnak.

Tévedés, tévedés: szó sincs arról, hogy a csempészeket kívánnánk megvédeni az elhárítással szemben. Hárítsák csak el ezt a tisztességes kereskedelemre és iparra, az adófizető polgárookra káros „üzletágot“ azok a hatóságok, amelyeknek hivatása ennek elvégzése.

Határőrség, vámhivatalok, pénzügyi hatóságok és bünyügyi rendőrségek elég jó szervezettel rendelkeznek ahhoz, hogy rendet teremtsenek a fekete árubehozatal frontján és nem hisszük, hogy megfelelő erélyes központi ügyvitel mellett — amiben most igazán nincs hiány —, az állam egész apparátusának magánnyomozókra, tisztázatlan szerepű, kiflicamodott egzisztenciákra, félhivatalos „közvegekre“, ugynevezett „csempészelhárítókra“ lenne szüksége.

Szerencsétlen, nyomorult kisemberek bőrén élösködő, apró ügyekből elefántot csináló sikerekkel büszkélkedhetnek ezek az urak, akik egy-két szál selyemkombinéra, néhány pár selyemharisnyára úgy vadásztak, mintha család uton az országba hozott áruhegyekről lenne szó. Ügyes öndministráció, jó „duma“, meg miegymás azután segít, amikor a véghezvitt hőstettek feltalálásáról van szó, miközben öt-hat gyermekes családapák a börtönben ülve elmélkednek azon, hogy ki is lehetett az, aki „lebuktatta“ őket, mert mindenkire gondolnak, csak arra a kedves, joviális ismerősre van, akinek sikerült teljesen megnyernie a tetzését.

Kik ezek az urak, mi a hivatalos és mi a társadalmi helyzetük?

Nem szerepelnek egyetlen hatósági nyilvántartásban sem, magánszereplésüket mégis sikerül hivatalos sztaniolpapirba csomagolniok, hatóságoknál és jóhiszemű magánvállalatoknál egyaránt nagy sikereket könyveltetnek el, kifinomodott izléssel üzik a besugás nemes sportját. Nagyszerűen keresnek, legalább is minden jel erre vall, gond nélkül élnek, amikor ezer és ezer nehéz munkával tengődő ember alig keresi meg a kenyérre valót és ugylátszik, mi sem ingathatja meg pozíciójukat.

Szerény véleményünk szerint, milyen közérdek a csempészek megakadályozása és az, hogy az erre hivatott hatóságok és hivatalos szervek jól végezhessek munkájukat, éppen olyan közérdek ezeknek az uraknak kellő értékükre való leszállítása.

Közönséges tekintélyrombolás a hatóságok felé az, amit tesznek, helyesebben ahogyan teszik.

A besugó szó elég jó elnevezés ahhoz, hogy az így megjelölt egyén helyzetével, beállitottságával, minőségével és hivatásával tisztában legyünk, bár az semmiképpen sem üdvös

dolog éppen a cél érdekében, hogy a besugóról tudják, hogy besugó. De mindegy, ez nem tartozik másra. Ám minek a „csempészelhárító“ elnevezés, amikor olyan megfelelő megjelölés áll rendelkezésre és amikor az „elhárítók“ sem tesznek egyebet, mint besugnak?

„ADÓCSALÁS!“

A harmadik típus ugynevezett adócsalások után szimatol. Valamikor egyenesen divat, de minden esetre jól kifizetődő kereseti lehetőség volt az adóvisszaélések kiszimatolása és leleplezése, bár csaknem minden esetben kiderült, ha beigazolódott a vád, virágzó vállalatok mentek tönkre, ezernyi dolgozó veszette el munkalehetőségét és sulyos bevételéktől esett el az állam. Az adócsalás azonban adócsalás marad, akármilyen szemüvegen keresztül nézzük is és még álmunkban sem gondolnánk arra, hogy valakit is megvédjünk, ha a közösség megkárosítását bizonyítják rá. De itt másról van szó, a besugás rendszerének újraéledt válfajáról, amelynek gyakorlása mögött rendszerint meghiusult üzleti elgondolások, eredménytelen tárgyalások és miegyebek húzódnak meg.

Hosszu időn keresztül lekerült a napirendről az adócsalás csatakiáltása. Olyan szigorú és olyan minden részletre kiterjedő, állandó és meg-megismétlődő ellenőrzést gyakorolnak a pénzügyi közegek, hogy szinte még vádaskodásra sem alkalmas az adócsalás címén tett feljelentés. Ujában azonban újra divatba jött, sok kellemetlenséget okoz és legtöbbször a feljelentés „adatainak“ összeomlásával végződik.

Ennek a besugási rendszernek a válfaja a vagyonszűke vizsgálatai jellegű, amellyel nyakra-főre kinos helyzetbe, legtöbbször a már nyugalomba vonult köztisztviselőket. Feljelentések születnek, hogy ez vagy az a nyugalmazott köztisztviselő csalárd uton, az állam megkárosításával, magánosoktól elfogadott vagy visszarolt pénzekkel építette házáat, szerezte néhány holdnyi földjét, taníttatjt gyermekeit és így tovább és így tovább...

Szép dolog az állampolgári öntudat, nagyon szép dolog a bűnösök leleplezése, de ennek az állítólagos öntudatnak soha sem szabad egyéni bosszúvá fajulnia, soha sem szabad sötét és kétes célokat szolgálnia s nem engedhet meg, hogy bizonyítékok nélkül pellengére állítsanak többévtizedes köztisztviselői multra visszatekintő férfiakat. A becsület reklamálsa soha sem szolgálhatja aiantas célok megvalósítását és erre figyelemmel is vannak azok, akik az ilyentermészetű ügyeket elintézik.

* * *

Mindez pedig azt bizonyítja, hogy nagy sepregetésre lenne szükség, különösen, ha elgondoljuk, hogy még távolról sem soroltuk fel a kétes, különös, háboru után született, legalábbis homályos egzisztenciák sokaságát. De hiába sür-

getjük a nagy sepregetést, mert ezt csak megtizedelheti, de el nem tüntetheti ezeket a különös, szennyes figurákat, akik a társadalom altalajából tenyésznek és éppen ezért csak okozatok, akik az ok megszűnésével maguk is eltűnének.

Az Ország-Világ *görbetükre egy tör- vényszéki tárgyalásról*

Kolozsvár. Esti gyerek vagyok. Az embereket inkább villany mellett szoktam látni, mint nappali világításnál. Dél előtt nem is járok el hazuról, otthon dolgozgom, mire kávéházba vagy étterembe jutok, este lesz.

Reggel csak azok az emberek szépek, akik jól kialudták magukat. Vagy nagyon fiatalok. Legtöbb ember fáradt, gyűrött délelőtt. A ráncok reggel látszanak csak igazán, a foltok, kopások is mind napfényre kerülnek a kora reggeli órákban.

Pár nap előtt a törvényszéken volt dolgom, reggel már kilenckor ott ültem az egyik tárgyalóteremben. Egy szegény ördög volt a vádlott, valami cikket irt egy hetilapban, leplezett egy biztosítótársaságot.

Jogos magánérdekre hivatkozott, hogy a biztosítónál főtisztviselő volt, s mert másképpen nem tudta az igazát kiharcolni, megirta egy ujságban.

Most, mint vádlott ott állott a bíróság előtt, száz és száz akta között, amelyek már-már eltemették.

Ezt a vádlottat ismertem látásból, mindig elegáns volt, furcsa, magas gallérokat hordott, egy dendi volt. Most is magas gallér volt rajta, nadrágja most is az ő külön mód-szere szerint lovaglósan szűkre volt szabva, de szörnyü kopott volt, a gallér nem ragyogott rajta frissen s a lakkcipő-jének a sarka bánatosan oldalt forult, mint egy rossz kocsi-kerék.

Olyan kiméletlen egy ilyen reggel, az emberek, akik körülöttem ülnek, olyanok, mintha le lennének leplezve.

Közvetlen mellettem egy mágnás ül. Nagy füle van. Érdekes, este soha nem jut eszembe, valakinek a fülét meg-nézni. De most, a reggeli világításban szinte provokálóan felém mered a vörös füle s szinte ordít rám: „Mit szólsz, milyen nagy vagyok s milyen sötétek az üregeim?”

Mögöttem egy borjufejü színész ül. Szintén meg van idézve. Bután néz, rosszul alhatott az éjjel. Szemei alatt berzlik dagadoznak, a bánat és a fáradság gennyed ezekben a zacskókban. Az ember szinte szeretné kinyomni.

Egy régi városi főtisztviselőt is látok az egyik sorban.

Löttyedt, szomorú képe van. Mint egy öregasszony, olyan. Böre lilás, foltos, tokája csúrt, csavart, valami szörnyű ütött-kopottság látszik ezen a kopott kopasz fejen. Este is szoktam látni. Vénnek néz ki akkor is, de legalább férfinek látszik. Most olyan, mint egy kopasz vénasszony, szája petyhüdt, alsó ajkai leesnek s olyan hámlós az arcán a bőr, hogyha a cipője is ilyen volna, ujat csináltatna. Nem hordaná tovább. Viszont a fejét nem ajándékozhatja el.

Még egy megjegyzésem van róla. Hátralát a koponyája körül ott, ahol a haja végződik, elipsziszalakúan egy vörös karikát festett az életré, egy valami gyógyíthatatlan, s a többi, akiket itt látni régi betegség.

Olyanok, mint a majmok. Mindenük szőrös, — orruk, szemöldökük, kezük. Még a szemük alatt is szőrösök.

S a szemük. Szegény szemük. Milyen fáradt. Véraláfutásos. Haldokló szemek ezek, amik le akarnak csukódni.

De csunya az ember délelőtt. De csunyák a szájuk, széleiken a sárgás nikotincsíkkal. Ember! Ilyenkor látni, hogy a fiatalságod csak álarc. Fürgeséged csak okirathamisítás. Cszoszogunk. Száz évesek vagyunk.

Elszaporodtak a nyelvkücsüsök, — csábit a kivándorlás

Nyelvtanfolyamok, nyelvtanfolyamok minden vonalon. Az egész városban mindenki nyelveket tanul, lázasan magolja az idegen szavakat és ragozza a segédigéket. Száz meg száz aradi idézi a diákkor emlékeit, esténként beül a padba és csoport tanfolyamokon hallgatja a tanítóbácsi, vagy még inkább tanítónéni előadásait, időnként kimegy a táblához és bebizonyítja, hogy nem hiába költi a pénzt, otthon meg szorgalmasan körmöli a házfeladatot. A mozikban egyre többen igyekeznek kibogozni az angol hangosfilmek szövegét, a külföldi folyóiratoknak nagy a keletje, általában

az idegen nyelvek tanulása jegyében élünk.

A nyelvtanulási láz szerves összefüggésben áll egy másik érdekes tünettel, a kivándorlással. Rengetegen érdeklődnek a külföldre, messze-messze világtájak felé jutás lehetősége után s ugylátszik ezek az érdeklődések — ha csak aránylag kis százalékban, — mégis eredménnyel járnak. Mostanság három érdekes esetről beszélnek városszerte. Az első kivándorlás már megtörtént, a második folyamatban van, a harmadik ügyben pedig minden remény meg van arra, hogy a fáradozások sikerrel járnak.

Az első eset főszereplője — mint már röviden megírtuk — egy ismert aradi gyáros, aki egyébként más képesítési

oklevéllel kezdte pályáját. Mivel azonban érdeklődött az ipari élet eseményei után is, bekapcsolódott egy aránylag fiatal iparvállalat érdekelttségébe és a kezdeményezés fényes üzletnek bizonyult. A gyárossá lett diplomás vagyona szépen nőtt, családjával együtt biztos életfeltételek között, mondhatni jómódban élt. Ennek ellenére egyre gyakrabban hangoztatta, hogy szeretne kikerülni Európából. Ugy ítélte, hogy sokkal nyugodtabban, zaklatottságtól mentesebben rendezheti be életét, ha szülőföldjétől, szűkebb pátriájától, sőt az egész Óvilágtól meszebb kerül. Addig levelezgetett, érdeklődött, kutatott, amíg végre sikerült kapcsolatokat találnia és ezután már aránylag gyorsan fejlődtek az események. Délamerikát szemelte ki a gyáros új hazájának és az Óceánon tülről rövidesen megérkezett a végleges válasz: módot találtak arra, hogy az aradi gyáros kiköltözzék. A kivándorlási szándék tehát a megvalósulás útjára került, a gyáros békés uton kivonult vállalatából és sikerült is megfelelő módon olyan összeget külföldre diszponálnia, hogy ez lehetővé tette azután a délamerikai bevándorlást. Ugyanis új hazájában is vállalkozásba kívánja fektetni az aradi okleveles gyáripáros itt szerzett vagyonát. Az előfeltételek már adva voltak és a vállalkozó előre utazott, majd magaután vitte családját is. Az Óceánon már együttesen kelnek át, hogy — saját állításuk szerint — legfeljebb mint látogatók jöjjenek haza, majd évek múlva.

A másik esetben már szintén minden előfeltétel adva van és a szintén vállalkozóként vagyont szerzett háztulajdonos kivándorló-jelölt — bár egyelőre még határozottan tagadja és titkolja — szintén családotul utnak indul külföldre. A harmadik eset majdnem teljesen azonos, bár a végleges megoldás itt még kissé messzebb időpontban várható.

Természetes, hogy a három eset nem jelenti a délamerikai kivándorlási lehetőségek korlátlan megnyilatkozását. Ellenkezőleg. Figyelembe kell vennie mindazoknak, akiket érdekel, hogy mindhárom esetben jómódu, mondhatnánk vagyonos emberekről van szó, akik sokkal könnyebben mozognak, mint a szegény, kétkezével kenyeret kereső kisember. A délamerikai országok ezerszer könnyebben adnak letelepedési engedélyt olyanoknak, akik még kinfi viszonylatban is elfogadható összeget visznek új hazájukba annyira, hogy ott új vállalkozást kezdenek. De még így is, ilyen feltételek mellett is sok nehézség adódik, körülményes a kijutás feltételeinek megteremtése. Elképzelhető, hogy milyen nehéz, majdnem lehetetlen a kisegyzisztenciák kivándorlása a gyakorlatban.

De azért senki se kedvetlenekjék el a nyelvtanulástól. Itthon is jó hasznát veheti mindenki az idegen nyelvek ismeretének, aminek gyakorlati felhasználására nem tudni mikor kerülhet sor.

üzleti forgalmát nem sajátíthatja ki egyellenucca sem! — mondja a főpolgármester

Ugylátszik a piackérdés véglegesen és állandó jelleggel csak akkor oldódik majd meg, ha tető alá kerül a vásárcsarnok terve, amelynek megvalósításán már tevékenykednek a város műszaki osztályán és a közüzemek szakemberei. Addig azonban, amíg a vásárcsarnok kőből, fából és vasból épült valósággá válik, még előreláthatóan sok megbeszélés, előterjesztés, panasz és meggondolás tárgyát képezi az aradi piac és, hogy ez így van, mi sem bizonyítja jobban, mint az a körülmény, hogy már ismét megkezdődött a küldöttségjárás, panaszkodás, vitatkozás a Catedralei-térről legutóbb teljesen elhelyezett piac körül. Mivel a piackérdés átmeneti rendezését és végleges megoldását illetően egyként **Vlad Alexandru** tábornok-főpolgármestert illeti a döntő szó, az **Ország-Világ** a városvezetőség fejétől kérdezte meg:

milyen álláspontok érvényesülnek a piackérdés megítélésénél és mi a főpolgármester véleménye a városban felmerült különböző óhajok irányában. A nyilatkozat a következőket tartalmazza:

— A Catedralei-térnek a piactól való teljes mentesítésénél elsősorban — amint az köztudomású — az aradi görög-keleti püspökség közbenjárása játszott szerepet, amennyiben az államvallás aradi egyházfőinek már régi és többször napirendre tűzött panasza volt az, hogy éppen a székesegyház előtt bonyolódott le a piac. Minden elfogulatlan ember megállapíthatja, hogy ez az álláspont igen tiszteletre méltó és érthető, mindenki beláthatja, hogy Arad görög-keleti püspökének óhaja, amely sokszor óhitű hívő kívánságát tolmácsolja, méltánylandó előterjesztés. Amikor azonban a rendezést célzó intézkedést meghoztuk, nemcsak ezt a szempontot tartottuk szem előtt, de igyekeztük érvényesíteni a kérés teljesítésével egyvonatla eső városfejlesztési kívánalmakat is.

— Már régen idejétmulta és elavult az a rendszer, hogy a piac a templomok körül csoportosul és alakul ki, különösen elavult pedig városi viszonylatban. Ha egy városnak vannak egyéb, megfelelő terei — mint ahogyan ma már legtöbb városnak vannak —, abban az esetben semmi értelme, semmi célja nincs a templomelőtti térnek zóldséggel, majorságokkal, eladó és vásárló emberekkel való benépesítésére.

A templomok külső képét sem emeli az ilyen környezet, a templom belsejében folyó ájtatosságot pedig egyenesen zavarja a kintről jövő állandó zaj és lárma. A templom az imádság háza és ha ezt a szempontot, ezt az elhivatottságot tiszteletben tarthatjuk, nem értem, miért kell ragaszkodnunk az ellenkezőhöz. Különösképpen akkor, amikor ez nem sérti a város érdekeit, ellenkezőleg, a városfejlesztés céljait szolgálja. Csak faluhelyen érvényesülhet az a helyzet, hogy a község egyetlen jelentős uccáján összpontosul minden kereskedelmi forgalom. Az ugynevezett foterre hajtják fel a piaci állományt, itt van az egy, két, három üzlethelyiség, szóval a falu közepe az a hely, ahol az üzleti tevékenység összpontosul. Egy fejlődő városban, amelynek különböző ujonnan épült részei lépést kívánnak tartani az általános fejlődéssel és résztkérnek a város gazdasági életéből, egészségtelen és szinte tarthatatlan az a helyzet, hogy minden egyetlen központba zsufolódjék. A piacoktól teljesen függetlenül is ki kell alakulnia kereskedő uccáknak, mint ahogyan a Bratianu és Eminescu uccák is ilyen, a piactól tulajdonképpen független kereskedő uccák. Ha pedig a piac helye befolyásolja a forgalmat és a kereskedő uccák kialakulását — mint ahogyan befolyásolja, mert hiszen Arad üzlet-uccája elsősorban a Mețianu-ucca, kérdezem, nem sokkal helyesebb, szükségesebb és célszerűbb a piac központosításának megszüntetése, a forgalom decentralizálása, hogy mindazok az utvonalak, amelyek a különböző piacokhoz vezetnek, résztkapjanak a forgalomból és elosztódjék a kereskedelmi tevékenységre alkalmas részek jelentősége.

— Tudom, hogy legutóbb — miután nálunk csak részleges megoldást értek el — az érdekelt kereskedők küldöttségét vezettek **Marta Alexandru dr.** tartományi kormányzóhoz, akitől állítólagos sérelmeik orvoslását és a piac visszahelyezését kérték, nevezetesen a Catedralei-tér Gojdu-ucca felőli részén lévő kövezett részére. **Marta Alexandru dr.** azonban természetszerűleg kikéri a mi véleményünket és enélkül egyetlen lépést sem tesz, már pedig a város vezetősége fenntartja eddigi álláspontját, amelyet az összes szempontok és a város közérdekének szemelöttartásával foglalt el.

HIRLAP

a legelterjedtebb magyar
kisebbségpolitikai napilap

A R A D

Str. Mețianu 1. — Telefon 97.

Magyar elterjedtségénél fogva a legeredményesebb hirdetési organum.

23 évig hordta testében egy pesti ifjú az ikelestestvévét

Nemcsak hazai, de európai orvosi körökben is szenzációt keltett egy ritka érdekességű műtét, amelyet a minap hajtottak végre egyik budapesti közkórház operációs termében, s amelynek szenvedő hősét, aki csodálatos módon tul van minden veszélyen, s már a legjobb egészségnek örvend ismét,

mint kuriózumot mutogatják

a Budapesten megforduló francia, angol, olasz és amerikai orvostanároknak.

Egy Székely A. nevű budapesti volt könyvkereskedő, jelenleg az egyik bukméker iroda alkalmazottja, három év előtt a fiát, aki akkor érettségizett, fotóriporter, majd sportudósítói pályára adta. A szimpatikus, fiatal Székely Sándor, így hívják a fiút, sem fotóriporter, sem a sportudósítói pályán nem találta a helyét, bár előbbi foglalkozásában olyan szép és érdekes, s nemzetközi viszonylatban is kitűnő felvételeket produkált, hogy egyik amerikai nagy sajtóvállalat meghívta munkatársának.

A fiatal ember Csi / Csü és barátok legnagyobb meglepetésére — visszautasította a kecsegtető ajánlatot arra való hivatkozással, hogy

állandó testi fáradságot érez

s fél, hogy a sok mozgást, utaztatást, izgalmat igénylő fotóriporter pályán, ismelve az amerikai kegyetlen tempót, nem tudna száz százalékig becsületesen elvégezni a feladatát.

Ezek után a versenytudósítói pályára lépett a fiatal Székely, de ezt a foglalkozását is abbahagyta, mert sokszor a versenyek közepén otthagya a sajtótudósítói tribünt azal, hogy

hihetetlen fáradságot érez,

amely miatt képtelen tovább dolgozni.

A szülők kétségbe voltak esve. Érthetetlenül álltak az esettel szemben, mert Székely Sándor pompásan fejlett, erőteljes, sportfiguráju, mondhatni atlétatermetű fiatalember, akinél szinte megmagyarázhatatlan, s csaknem hihetetlen a súlyos testi fáradságra való hivatkozás.

Előbb idegspecialisták vizsgálták a fiút. Ezek azt mondták, hogy vasidegei vannak, elméje éles, feje tiszta. Azután belgyógyászok kezébe került. Ezek viszont egészséges szivről, pompás tüdőről, tökéletesen működő veséről, remekül funkcionáló belekről, hibátlanul emésztő gyomorról tanuskodtak.

Egyik orvostanártól a másikhoz kilincselte fiával Székely

könyvkereskedő, s így jutottak el **dr. Manninger** Vilmoshoz, a világhírű sebészhez is.

Manninger, mint minden operatőr, sose az élő testre kíváncsi, hanem egy darabka üveglemezre, amit úgy hívnak, hogy Röntgen-felvétel.

Manninger professzor is kiadta hát az utasítást:

— **Kérek Röntgen-felvételeket a gyerekről! Minden oldalról, testrészeiről külön-külön.**

Az egyik felvétel, amely a hátsó bordarészekről készült, első pillanatban felkeltette **Manninger** professzor érdeklődését. Mellhártya alatti vizenyők szoktak ilyen elhomályosított foltokat mutatni. Ismét belgyógyászok vizsgálták a bordákat, megfigyelték a lélegzést, de mellhártyabántalmas tüneteket nem észleltek.

Két hét előtt kimondhatatlan hátfájdalomról panaszkodott **Székely** Sándor, mire **Manninger** tanár utasítására újabb Röntgent készítettek a háti tájakról.

A professzor megvizsgálta a lemezt s magához hívatta az apát. A lemezt a világosság felé tartotta és így szólt:

— **A felvétel furcsa körvonalakat mutat. Ime, egy kis emberfej alakja, egy apró kéz, lábszárcsontok sziluettje! A legritkább orvosi csodával állunk szemközt, az Ön fia a saját testében hordja az ikertestvérét, akit bizony sürgősen ki kell operálni, hogy súlyosabb komplikációk be ne álljanak.**

A hűledező apának ezután elmagyarázta a professzor, hogy vannak esetek, amikor ikergyermek születnek, de úgy, hogy az egyik ikertestvér nem lát napvilágot szemmel láthatólag, hanem fejletlenül visszamaradva, elrejtőzik a másik, egészséges megszületett testvér testében. Az újabb időben számos ilyen eset volt már, amelyet a legmodernebb orvostudomány fedezett fel épp a Röntgen-felvételek segítségével.

A professzor megállapítása helyes volt. Igazolta ezt a fényesen sikerült operáció, amelyet nagy orvosi segédlettel hajtottak végre az Uj Szent János kórház egyik műtőtermében.

A fiatal **Székely** Sándor bordái alól, a gerinc táján, emberi hajzatot, apró, emberi kar- és lábszárcsontokat, egy ikertestvér maradványait operálták ki s az egészet preparálva az orvosi muzeumba helyezték.

Székely Sándor már egészen jól érzi magát. Fáradtságérzete eltűnt s jókedvvel, üdén, teli optimizmussal megy neki újra az életnek.

Játszanak bizalommal a Loteria de Stat

Colectura Oficiala-nál

Főelárusítóhely: Cluj, Regina Maria No. 46.

Arad: I. OLARIU, Str. Bratianu 3.

Zugfürdősök, garniszállások

lelkiismeretlenül kijátszák az egészségügyi törvényt

Lapunk annakidején sokat foglalkozott a módosított, illetve új egészségügyi törvénnyel, amelynek egyik igen örvendetes rendelkezése értelmében bezárták az összes bordélyházakat, könyörtelenül eltüntették a földszínéről ezeket a sötét büntanyákat. Az új egészségügyi törvénynek már a híre is érthető riadalmat keltett az aradi emberhusmészárosok között, akik azonnal akcióba léptek, hogy mentsek, ami menthető. Mindent megmozgattak, ami az ő szempontjukból érthető volt, mert szerették volna továbbra is rabszolgasorsban tartani azokat a szerencsétlen páriákat, akinek verejtékéből életmódot biztosíthattak maguknak.

Bukarestben is eljárták a bordélyosok, a deputáció azonban eredmény nélkül tért vissza a fővárosból, ahol jól tudták az illetékesek, hogy

ugy a közerkölcsnek, mint a közegészségnek legnagyobb ellenségei voltak ezek az intézmények, amelyek már évtizedekkel ezelőtt megérték arra, hogy elsöpörjék a föld színéről.

A népjóléti minisztériumban évekig foglalkoztak ezzel a problémával. Memorandumok tömegeit kellett tanulmányozniuk a miniszteriális szakembereknek, amelyben kérték, követelték ezeknek a büntanyáknak a megszüntetését. Konkrét bizonyítékok feküdtek a minisztériumban, melyek kétségbevonhatatlanul leleplezték, hogy a nyilvánosházak a nemzetközi leánykereskedelemnek voltak gyűjtőtelepei és innen látták el élőáruval Kelet- és Dél-Amerika legsötétebb bordélyházait. Valóságos szervezett működött, amelynek tevékeny mozgatói voltak az aradi bordélyházak tulajdonosai is. Dobrescu tábornok elrabolt leányának esetéből azonban kitűnik, hogy ez a banda még mindig létezik és folytatja kaján önbizalommal kiméretlen embervadászatát.

Lapunk rámutatott annakidején arra, hogy ezek a nyilvánosházak meleggyyai voltak a veneriás betegségeknek. Ismertettük a poliklinika szakorvosának nyilatkozatát, melyben az ismert specialista kijelentette, hogy

„a megbetegedéseknek és fertőzéseknek igen nagy része éppen ezekben a házakban történt. Ha egy szigorú és teljesen tudományos alapon álló kontrollt alkalmazták volna, akkor önmaguktól szűntek volna meg a bordélyházak, mert a leányoknak több, mint a fele állandóan kórházban lett volna.“

Már maga ez a nyilatkozat is beszédes bizonyítéka annak, hogy micsoda veszélyt jelentettek az emberiségnek ezek a lokálok.

Egy másik aradi szakorvos a következőket mondotta a problémával kapcsolatban

— Az embereknek nagyrésze abban a téves hitben élt, hogy a nyilvánosházakban nem lehet kiteve a fertőzés lehetőségének. Ezek a laikusok arra hivatkoztak, hogy a lányok az ilyen helyeken állandó orvosi felügyelet alatt álltak és így mindenki teljes biztonságban érezhette ott magát. Ez a tudat azután könnyelművé és felületessé tette az embereket, a legszükségesebb óvintézkedéseket is elmulasztották. És mi volt az eredmény? A fertőzéseknek több, mint hetven százaléka éppen a bordélyházakban történt. És érdekes, hogy a másod és harmadrendű házakban aránylag kevesebb fertőzés történt, mint az ugynevezett „előkelő“ lokálokban.

Ez a nyilatkozat is élénk bizonyítéka annak, hogy erélyes kézzel kellett belenyulni ebbe a darázs-fészekbe és kioperálni a társadalom testéből ezt a rákfészket.

Bár a törvényt a legnagyobb körültekintéssel fogalmazták meg és úgy látszott, hogy a szigorú paragrafusok alól nincs kibúvó, —

a gyakorlatban mégis kijátszották az élelmes, minden hájjal megkent lélekkufárok.

Volt, aki fürdőt bérelt és idetelepítette át jövedelmező üzletét. Vakmerősége odáig merészkedett, hogy apróhirdetéseiben közölte vendégeivel, ha a tulajfigyelmes női kiszolgálásban változás történt. „Új bevezetés...“ címen invitálta k. publikumát. Volt, aki éppen csak az iparendélyét korrigáltatta és „szálloda“ címen vezette tovább, — mintha semmi sem történt volna, — aljas, a betegségnek millió csiráit terjesztő üzemet.

Cotioiu Romuáld dr. városi főorvos figyelme kiterjedt ezekre a garniszállókra is, melyek közül már eddig többet bezárattott, mert nem feleltek meg a legegyszerűbb egészségügyi követelményeknek sem. A főorvost ebben a cselekedetben nemcsak a törvény vezette, hanem a humanizmus és a szociális érzék.

Kiméletlenül kifüstölteti ezeket az undorító lebujokat, hogy — amennyire emberileg lehetséges — elismerésreméltó munkájával elősegítse az egészségügyi hadjárat sikerét. És könyörtelenül, protekciókra való tekintet nélkül szétver azok között, akik üzletet csinálnak mások testéből. A szerencsétlen prostituáltak ne képezzenek üzleti alapot egyes lelketlen kufárok erkölcstelen vagyonszerzéséhez! . . .

Egy lapra fizessen elő, de az az egy — jó legyen!

— MINDEN CIKKÉRT AZ IRÓJA FELEL. Az „Ország-Világ“ hasábjain helyet talál minden közérdekű esemény. Belső és külső munkatársaink mindenről az igazat és csak az igazat írják. — Nem igazat írni nem szabad.

Bukaresti levél

Papának egy magánbankban

Valamikor nagy, komoly és tiszteletreméltó hivatást teljesítettek a magánbankárok. Nem ritkán uralkodók, sőt államok hitelgényeit elégitették ki. A magánbankár tisztelt és becsült tényezője volt a társadalomnak, mert hiszen hivatásának teljesítéséhez sok komponens együtthatására volt szükség. Egyéni vagyonán kívül kereskedelmi érzékre,

tisztességre és internacionális becsülésre volt szüksége, amik nélkül feladatának eleget tehetett volna. Természetesen a magánbankárok nem önzetlenül dolgoztak és közülök számosan mérhetetlen vagyonra tettek szert és valósággal bankári dinasztikiákat alapítottak.

Amikor megalapították a nagy bankházakat, a részvénytársasági alapon működő óriási hitelintézeteket, — ezek nagyjából feleslegessé tették a magánbankári intézményt. Hogy még sem szűnt meg ez a tradicionális foglalkozási ág, főképpen arra vezethető vissza, hogy a nagy hitelintézetek elsősorban az üzleti, kereskedelmi és ipari élet hitelgényeinek kielégítésére fektették a fősúlyt és így az ugynevezett **személyi hitelek kielégítése körül még mindig igen sok**

tennivalója akadt a békeidők magánbankárainak.

Ezekben az időkben az ugynevezett gavaliterváltók leszámoltása, a nagy örökségek várományosainak passzióihoz szükséges kölcsönök fedezése alkotta a magánbankári tevékenység gerincét. Már ezekben az időkben is elég gyakran merültek fel olyan jelenségek a magánbankári tevékenység frontján, amelyek olyankor foglalkoztatták az uzsorabíróságokat is, de ezek elenyésző kivételek voltak és a magánbankári tekintély még csorbitatlanul élt a köztudatban.

A háboru után, de különösen az utóbbi időkben megváltozott a magánbankári ügykör formája. Mostanában már főképpen azok fordulnak a magánbankárokhoz, akik nem elsőrendű jó és biztos váltókat kívánnak leszámíltatni és persze, ezeket megfelelően megnőtt költségek terhelik.

Az új ügykör a tónust is megváltoztatta. Így vált lehetőséggé, hogy legutóbb

az egyik sokat szereplő magánbankár irodájában pofonok csattantak el. Az ügyfél ráfamadt a bankárra, majd a harcias összetűzésnek a rendőrség előtt is folytatása volt.

Nyilvánvaló, hogy az összetűzést a felfokozott indulatok kirobbanása idézte elő, noha az affér után napvilágot látott nyilatkozatok szerint a verekedés szereplői nem üzleti ügyben jártak a magánbankár irodájában.

Nem tudjuk elképzelni, mi lehet az oka az összetűzésnek, de bizonyos, hogy

a magánbankárok, az uzorások ügyfelei a mézédés modor kíséretében sok olyan keserű pirulát kénytelenek lenyelni, amelyek alkalmasak az indulatok felfokozására

még akkor is, ha a létrejött ügylet feltételei a törvényesség minden látszatával bírnak. A magánbankári bűrőkban, az uzorások lakásaiban létrejött hitelügyletek már nem tartoznak a dicsekvésreméltó üzleti gesztiók közé, amit az is bizonyít, hogy óvatosan vigyáznak arra, nehogy az ilyen összeköttetések publikusokká váljanak, mert

vannak magánbankárok, akikkel az összeköttetés a komoly hitelképességet csökkenti.

Nem a mi feladatunk kinyomozni a magánbankár hivatalában elcsattant pofonok hiteles történetét. Mi megelégszünk azzal, hogy rámutatunk arra a felfokozott ingerlékenységre, amelyik egy-egy magánbankár klienseinek magatartását, ha nem is menti, de lélektanilag magyarázza.

Azt azonban már semmitem magyarázhatja meg, még kevésbé mentheti, ha a komoly tőkeérdekeltségek a történetek után is összeköttetést tartanak fenn az ilyen, nyilvánosság előtt kicsattanó afférek főszereplőivel. A maga, vagy ügyfelei pénzével dolgozhatik tovább is a magánbankár. Azok szemet hunyhatnak a profit érdekében mindenfajta nyilvános incidens felett. Komoly pénzintézet azonban csak olyan magánbankházzal állhat összeköttetésben, amelyik legfeljebb az ARGUS vagy CONSUM közgazdasági lapokban szerepel, nem pedig a napisajtó rendőri és törvényszéki riportjaiban.

Már a potya is keserű ... Arra, hogy milyen viszonyokat élünk, mi sem jellemzőbb, mint az a tünet, hogy a Meinlkávészóház a közelmúltban reklámcélokból ingyen kávéval vendégelte meg az érdeklődőket. Vétel kötelezettség nélkül szoktak megtörténni az ilyen kávédelutánok, azok, akik be-
mennek az üzletbe, hogy megizleljék a Meinlkávét, legalább olyan jól tudják, hogy nem fognak azonnal vásárolni, mint maga a cég. A reklám nem az azonnali sikerben rejlik s így soha sem történt meg, hogy valakit is erőszakoltak volna ilyen alkalmakkor a vásárlásra. Mégis az történt, hogy ezután nem voltak jelentkezők. Nem voltak könnyedén mosolygó ügyfelek, akik belibegtek, felhörpintették a kávé és azután: agyó, távoztak. Nem voltak szenvedélyes kávéívók, akik élvezettel szüröcsölték a nagyszerű italt. Általában nem voltak a potyavendégek, ami meglepő és említésreméltó dolog. Milyen idők, milyen idők, amikor már a potya sem kell az embereknek ... még ha mingyárt Meinlkávéről is van szó ...

Egy lapra fizessen elő, de az az egy — jó legyen!

Kényszerpihenőre

ítéltek egy sor kitűnő magyar újságirót

Rövid, néhány soros hír jelezte a napisajtóban, hogy egész sor budapesti hetilap beszüntette megjelenését, közöttük a Társadalmunk, a Pesti Futár, a Csütörtök és a Heti Hírek. Olyan tolforgatók számára szűnt meg ezzel az írás lehetősége, mint dr. Klár Zoltán, Nádas Sándor, Halmi Bódog, Falus Ferenc, Békefi László. Ugy érezzük, hogy ezek a lapmegszünések, amelyek a megjelenési engedélyek felülvizsgálatával állanak összefüggésben, valamivel többet érdemelnek a néhány soros hírnél, amelyet bucsu és elparentálás helyett, hogy úgy mondjuk, minden külön értesítés helyett tettek közzé a napilapok. Többre érdemes születésük, éltük és haláluk, mert hiszen sokmindenről beszélnek még így, csendes kimulásuk órájában is.

Távol álljon tőlünk a szándék, hogy a magyar kormány intézkedéseit innen bírálni kívánnánk. Nem vitázni akarunk, amikor a jobblétre szenderült laptársak ügyéről beszélünk, nem akarjuk a szempontokat, miérteket és hogyanokat fessegetni, végeredményében is a szempontok, amelyek lét és nemlét eldőlésével számításba jöhetnek, nagyon különfélék lehetnek. Mindössze a végülisztesség röpottságát szeretnénk kissé helyesbbiteni, emberi és újságírói szempontból egyaránt...

Ha arról van szó, hogy a szennysajtó lecsapolására történik valamilyen intézkedés, ahhoz csak tapsolni tudunk mi újságírók, hiszen

elsősorban minket érint a zughirlapírók, álszerkesztők, zsarolók és kétesértékű kötekedések terjesztőinek garázdálkodása.

Az újságíró, aki nehéz, komoly és nagyon kevésbé értékelt munkát végez, csak tehetetlen bosszusággal veszi tudomásul, hogy olyanokkal azonosítják, akikhez semmi közük, akik kenyerét veszik el és kisajátítani akarják a hivatást, amely nélkül különben szinte meg sem élhetne társadalmunk. De

vajjon a Társadalmunk, a Pesti Futár, a Csütörtök megszüntetése a szennysajtó lecsapolását jelenti-e s hozzájárul ahhoz, hogy a magyar újságírodalom színvonala magasabbá, emelkedettebb szelleművé, közhasznubbá legyen? Azzal, hogy Klár Zoltánnak és Nádas Sándornak kiütik kezéből a tollat, vajjon megszűnnek a mondanivalók is, amelyekről merjük állítani élvezetesen, a toll nemes művészetével mindenütt megbecsült újságírói készséggel és igazán jóakaratu meggyőződéssel nyultak hozzá ezek az emberek?

Vajjon megváltoznak-e a viszonyok, csak azért, mert a Tár-

sadalmunk nem pellengérez ki egy-két kirivó esetet és egyszerre eltűnik a magyar közéletből az a sok cikktéma, amiről Nádas Sándor olyan lendületesen, szépen tudott írni? Feltételezzük, hogy ezeket a mondanivalókat nehezményezték, amikor megvonták a szóbanforgó hetilapoktól a továbbműködés lehetőségét, mert hiszen más ok nem is lehetett erre. Nem voltak ezek a hetilapok sem jobboldali, sem baloldaliak, nem hirdettek erőszakos felforgató eszméket, csak azért, mert nem lehet majd írni róla, a jövőben megszűnnek ezek a problémák...?

Mindössze csak néhány magyar ujságírónevet említünk itt, akik kénytelenek letenni a tollat és más megélhetés után néznek most már, miután jónéhány évig tehetségesen és hűségesen szolgálták a magyar szó ügyét. Most pihenni kényszerülnek ezek a nagyszerű magyar ujságírók, talán örökre és a magyar nyelvterület számára ennyivel kevesebb jó magyar közíró készíti az ujságokat. Veszteség ez az írott magyar szó számára és a közönség szomorúan nélkülözi majd a választék csökkentését. A nagylapok, vagy az ugynevezett nagylapok egy-két sztar-szerű nagyság mellett tömegével és egyre nagyobb számban alkalmazzák a sajtókulikat, amint az mifelénk is nagyszerűen megmutatkozik. Ez az oka annak, hogy a magyar ujságírás legjobbjai hetilap szerkesztőségekbe kényszerültek és, hogy a hetilap irodalom fellendült. Érdekes tünnet ez, amely okozat-jel látható okok folyamánya.

Az, hogy a hetilapok között akad, talán fölösszámban akad olyan, amelynek színvonala nem felel meg a kényes, vagy kevésbé kényes izlésű embereknek, merjük állítani, hogy nem az ujságírotársadalom hibáján mulik, hanem a közönség követelményeinek erősen változatosságokra hajló megnyilvánulása. Hígyjék el nekünk azok, akik szigorúan ítélkeznek élők s holtak, de legfőképpen ujságírók felett, hogy

minden hivatásos ujságíró szivesebben dolgozik becsületesen, hivatásának és az általános izlésnek megfelelő munkán, mint sem, hogy pletykák, malacságok, zsarolási lehetőségek után szaladgáljon.

De a közönség az, amelynek igényei kitenyésztik az ugynevezett szennysajtót és ezért mondjuk: nem a **Társadalom**, a **Pesti Futár**, vagy a **Csütörtök** betiltásával kell a mocsár ellen harcolni, hanem igenis, a mocsarat kell megtámadni. A mocsarat, amely kórtünet és amelynek levezetéséhez minden jószándéku ujságíró szives örömet nyújt kezét és segítséget...

*Egy lapra fizessen elő,
de az az egy - jó legyen!*

Életrevaló ötletek előtt tárva-nyitva áll a polgármesteri hivatal ajtaja . . .

A bürokratizmus, ez a közéleti és közigazgatási betegség súlyos veszedelem, amelynek leküzdése fontos érdek, mert hiszen a bürokratizmus mesterséges falat von a tényleges élet és a hivatali szobák élete közé, megmereviti a formákat, elveszi az elintézési lehetőségek rugalmasságát, egy szóval lehetetlenné teszi az eredményes munkát.

Aradon ugylátszik — és ezt örömmel kell minden aradnak tudomásul vennie — felszámolás alatt áll a bürokrácia minden megnyilvánulása és, hogy ez így van, arra legjobb példa az a nyilatkozat, amelyet Vlad Alexandru tábornok, Aradváros főpolgármestere tett az Ország-Világ munkatársa előtt, a város ügyeivel, ügyvitelével és a torony alatt érvényesülő elvekkel kapcsolatosan.

— Csak megismételhetem — így kezdte nyilatkozatát a tábornok-főpolgármester —, amit már hivatalbalépésemkor beigértem és amit minden erőmből igyekszem megvalósítani, hogy felszámolom a politikai befolyás minden maradványát. Azelőtt az aradi polgármesteri hivatalban — és ezt a tények leszögezéseképpen mondom — a politikai pártérdekek érvényesültek, a politikusok és pártemberek ezernyi szállal fűződtek a városi közigazgatáshoz, ami semmi esetre sem befolyásolhatta kedvezően a dolgok menetét. A város közösségének érdekei ritkán egyeztethetőek össze egyes magánosok érdekeivel, illetve csak olyanformán, hogy mindek felett áll a város érdeke s ennek szolgálatában érvényesül a magánérdek is. Éppen erről kívánok kissé bővebben szólni.

— Azelőtt állandóan zsufolva volt a polgármesteri hivatal előszobája.

Tömegesen jöttek azok, akik vinni szerettek volna és akik vittek is számukra kedvező megbízásokat, megalapodásokat és hasonló dologi természetű előnyöket, amelyeknek azonban a város semmi hasznát nem vette. A magam részéről már a politikai pártemberek eltávolításának keresztülvitelével megszüntettem ezt az ostromot, azzal pedig, hogy a leghatározottabban érvényesítettem az álláspontot, hogy

a polgármesteri hivatalba csak akkor érdemes jönni, ha valamit hoz az ember, nem pedig ha vinni akar. Teljesen végét vettem a régi látszatkonjunkturának. Mert aki hoz valamit, azt szívesen látjuk.

Erkölcsei és anyagi felajánkozást, ötleteket, terveket szíves örömet fogadunk, ha azok érdemesek arra, hogy a közösség érdekében felhasználjuk. A polgár-

mesteri hivatal ajtaja nyitva áll mindazok előtt, akik bármilyen vonatkozásban megnyilatkozó olyan eszmét hoznak, amelynek megvalósítása a város érdekeit szolgálja és mi teljes erkölcsi, ha kell anyagi súlyunkkal támogatjuk ezeknek a terveknek megvalósítását.

Tekintély, közigazgatási és műszaki felkészültség, ha kell anyagi alap áll rendelkezésünkre és mindez biztosíték arra nézve, hogy a valóban életrevaló ötleteket meg is valósítjuk.

Természetes, hogy azt, aki az ötletet, vagy tervet szolgáltatja, nem akarjuk kizárni az esedéeks részesedésből, a várható haszonból. De ez jól megérdemelt kereset, nem pedig szubvenció, ajándék, meg nem engedett juttatás, amelyet a köz terhére engedtek meg maguknak egyesek. A jelző tehát a következő: Megszűnt a protekciós, bejáratos és haszonleső egyének városházi rendszere, de jó ötleteket, életrevaló terveket mindenkor és mindenkitől szívesen látnunk!

Martzy Jancsika és Erdélyi Izolda hangversenye

A csodagyerek iránt mindenkor bizonyos kételkedéssel viseltettünk és ha jóindulat érzése vezet, elnéző vállvereggetéssel nézzük el hibáikat. **Martzy Jancsika** azonban egyáltalában nem szorul erre az elnéző bírálatra. Igazi gyermekleányka korára is igazi művész nő már, aki tulemelkedett a gépies betanultság területén. — Elsősorban széles, határozott erőteljes vonóvezetését kell csodálnunk, mihez egy kerek, simán pergő, erőltetés nélküli ujjtechnika és egy már csaknem érett vibrátos kantiléna járul. Mindig finom, izléses; sohasem szertelen vagy túlradó. — mindezen kiváló képességhez

egy szimpatikus, disztिंगvált szép külső megjelenés adatik, mely az egységes sikerhez az esztetikai érzések kellemességét illeszti. Határozott zenei östénetség, mely rövidesen érett hatalmas művészetté fejlődik. — A zongoránál sem a „sablon“ kíséő ült, hanem a meleg billentésű, mély érzésű **Erdélyi Izolda**, aki játékaival vitte vagy tartotta a domináló hegedüt. Szóló számaival pedig briliáns virtuozitását igazolta. Nagyszerűen interpretálja a zongorakompozíciók csillogó modern remekeit. A szüntelen ünneplésből egyaránt kijárt **Martzy Jancsikának és Erdélyi Izoldának.** dr. —gár.

A **Papp Andor**, régi érdemes ujságíró kartársunk szerkesztésében megjelenő **Kisujtság Magyar Népnaptára** ismét piacra kerül, hogy sok száz olvasó várakozását teljesítse és ügyesen összeállított, tartalmas naptárral lássa el előfizetőit. **A Kisujtság Magyar Népnaptárának** összeállítása minden évben nagy gonddal és körültekintéssel történik, ami a naptár elterjedését eredményezte és azt, hogy messze vidéken jól ismerik ezt az évkönyvet. Idén is sokan várják már a **Kisujtság Magyar Népnaptárát**, amelyet rövidesen kézhez vesznek az előfizetők.

Bizony

mondom néktek: házasságok nem a közvetítőnél kötötnek

Néhány szó a házassági híenákról, akik jóhiszemű emberek pénzt szipolyozzák, soha nem létező házassági lehetőségeket közvetítenek és családok boldogságát dülják fel lelkiismeretlen üzérkedéseikkel.

* * *

Apróhirdetések között, vagy keretes hirdetésben, általában ujságokban gyakran olvashatók az ilyen, vagy ehhez hasonló szövegű tündérmesék:

„Többmillió hozománnyal, szép, csinos, bájos, intelligens, okos, szerény, szeretni vágyó 18 esztendőös urilány férjhezmenne. Cimeket . . . stb. . . .“

„Vidéki birtokos, hatalmas gazdasággal, gyönyörűen berendezett házzal, ménessel, sokmilliót érő vagyonnal megnősülne. Cimeket „Fiatal, szerény árvalány“ címre, lehetőleg fényképpel ide és ide kérünk. . . .“

Különböen hosszan sorolhatnánk fel ennek a hirdetés-irodalomnak gyöngyeit, az emberi méltósághoz intézett felhívásokat, amelyek egyébként nem a bájos 18 éves milliomos lány dús gazdag papája adott fel, akinek azon fáj a feje, hogy immár 18 tavaszt meglátott boldogtalan leánya esetleg nem talál kérőre és így nem tudja valakinek nyakába varrni házait, de nem is a komoly vidéki özvegy birtokos. Házassági ajánlatok a közvetítő irodában születnek, rendszerint hasból — de a kisujj sem rossz és megvetett módszer —, tisztára és kimondottan megszédítési céllal. Mert ugy-e kérem, azt elképzelni is nevetséges, egyenesen fantasztikus, hogy azt a bizonyos milliomos és amellet rendkívül szerény és csendes urileányt tizenhét évével és egyéb járandóságaival pont és kizárólag apróhirdetés útján kívánnák a vagyoni ráadásként valamilyen jöttment ajánlkozónak utánadobni. Az is valószínűtlen, hogy „Szépnek mondott hugom . . . Szép is vagyok, jó is vagyok jeligére . . .“ a kisbürgözdí Hirharsona házassági rovatán keresztül keresne olyan ügyes kalandort, aki „csak egy kicsit hamis vagyok“ jeligére végezne gondosan gyűjtött százezreivel, boldogságával és minden egyébbel, ami a házasságban kockán forog.

Szóval mesék ezek kérem, mesék a házassági lehetőségekről, amelyek azonban csak a derék, jó közvetítők számára jelentenek lehetőséget . . . pénzkisajtolási lehetőséget . . . Mert miután megállapodtunk abban — hiszen a fentiek után nyilvánvaló —, hogy előre megfontolt szándékkal eresztek világgá ezeket a blöfföket, nyilvánvaló, hogy azoknak, akik ezt csinálják, érdeke az emberek félrevezeté-

se. Hiszen érdek nélkül ma már a szép sem tetszik. Ugynevezett házasságközvetítő irodák szélhámoskodónak az emberek jóhiszeműségével — és nyereségvágyával, amelyet az alábbi recept szerint használnak ki:

„Végy egy kissé buta, de nagyon pénzrevágyó férfit (szükség esetén bajos lanykák mamájával, kispolgári özvegyekkel és más egyebekkel is teljes sikerrel, minden utóiz nélkül helyettesíthető), vedd ügyesen le az apróhirdetés horgáról, puhítsad meg különböző zagyva — lehetőleg minél higabb — mesékkal, vagjál ki belőle lehetőleg minél több száz leit, az egészet tüzdeld meg néhány link fényképpel és állítólagos levéllel, hintsd be sajnálkozási mosolyoddal és közöljed, hogy az arrajelöltet egy álruhás főherceg vette nőül, izesítsd az egész ügyletet egy sánta, pupos, fogatlan, hatvanesztendős hajadon felkinálásával, akinek ugyan pénze nincs, de akár negyvennyolcra is visszaemlékezik, amikor pedig az egész szépen kész van, tedd a jégre a pasast és vegyél elő másik áldozatot, aki már ott ficáncol a hirdetés horgán...

Fenti receptet egyelőre nem szabadalmaztatták és egyelőre ijesztően szaporodik a házassági főzőcske konclesőinek száma. De akárhogy is elszaporodjanak, akárhány alkalmi közvetítő is kapcsolódjék az „üzletbe“ — és itt engedjék meg nekünk hogy némely reklámmal szolgáljunk egy szakmabeli számára —, egyik sem éri utól a temesvári **Bizony** Ferenc színvonalát. A házasságközvetítés, az állítólagos házassági ügyek összekuszálásának, a szivkereskedelemnek nevezett hasbeszélésnek magasiskolája ez a cég, amelynek hirdetéseit nyílt cégjelzéssel látnak napvilágot, ellentétben holmi sötétbenbujkáló üzerekkel. Itt nem úgy megy ám kérem, mint szegényháznál, itt komoly ügyvitel történik és szigorú kereskedelmi szellem, amelynek azután igazán nem vethetjük szemére, ha a maga érdekeit szolgálja. Mert az üzlet üzlet, nem pedig holmi altruista valami, az üzleten keresni kell és bizony mondom, lehet is keresni...

Ujabbban azonban a vágási technika kellemetlenségeitől eltekintve — hiszen szinte helyi érzéketlenítéssel dolgoznak ezek a szivügynökök, — egyéb súlyos panaszok is merülnek fel a házasságközvetítési ügyek kapcsán. Az ügynökségek fényképekkel dolgoznak, mégpedig, jobb híján, fényképészekről titokban összevásárolt, de általuk teljesen ismeretlen hölgyek fényképeivel, akiknek fogalmuk sincs arról, hogy alacsonyrendű, de persze hazug alku tárgyát képezik. hogy eligérik őket, nevükben levelezgetnek és címükre érkező leveleket válaszolnak meg, helyettük. Néha családi botránvok, szerencsétlenségek robbannak ki, amikor hirtelen megjelenik egy férjes nő lakásán a vőlegényjelölt, akiről az asszonynak soha sem volt tudomása, de akivel a házasságközvetítő hájosan levelezgetett, a fénykép nevében.

Ha a leánykereskedelmet üldözik — és egyre jobban üldözik —, vajjon miért türük a hatóságok a szivekkel és életekkel való hazug ügynökösködésnek ezt a formáját, amelynek bizonyos vonatkozásai nem egészen gyanumentesek bizonyos sötét, kétés üzérkedésektől. Különös tekintettel arra, hogy a házasságajánlgatás nemzetközi viszonylatban is dívatban van...

Történet három boldog emberről

Egy aradi kereskedő a napokban érkezett haza a jugoszláv rovárosból, ahol hosszabb ideig tartózkodott. Kávéházi társaságában napok óta beszél a szomszéd országban szerzett tapasztalatairól, megfigyeléseiről és élményeiről. Egyik legérdekesebb emlékei közzé tartozik az itt következő fejlemetelen kirándulása:

Belgradon alul kiszélesedik a Duna. Olyan, mint egy tó. Közepen van egy sziget, szinte egyforma távolságra fekszik rancsovatól az egyik, Belgradtól a másik parton. **Huja a sziget neve.** Szunyogok miriadjai élnek rajta és három remete: **Iván, Ipat és Péter.** Iván a leg fiatalabb közülük s ő is már nyolcvanöt éves. Kunyhóban laknak, a halászatból élnek, s ha nem halásznak, akkor imádkoznak. Imádkoznak a bünnös emberiség lelkiüdvéért s kerik a mindenhatót, hogy tul a másvilágon ne büntesse tulságosan azokat a gonoszakat, akik itt a földön mások megrontására törekszenek.

— **Iván, Ipat és Péter** nem mindig voltak remeték. Valamikor az orosz cár gárdakozákezedének voltak a katonái, talán tisztjei is. Lovagolni ma is ugy tudnak, mint az ördögök. De nincs lovuk. Ruhájuk sincs.

Övig meztelenek, övön alul valami olyan tákolmányt hordanak, amit maguk szabtak, varrtak maguknak. Ollójuk van, tüt maguk csinálnak maguknak fűzfából. Szóval ugy élnek, mint ahogy Robinson Crusoe élt állítólag a maga elhagyott szigetén. Pétervárról nem hoztak el magukkal egyebet, mint mindegyikük egy rozsfüzért, amit nap-hosszat, még halászás közben is forgathat az ujjai között, meg a Kulcs-ot, a szent könyvet, melyet állítólag maga Dávid király fogalmazott és iratott le az írődeákjaival. Iván, Ipat és Péter megesküsznek rá, hogy ez így van s könyvük, a Kulcs valóban nagyon régi, csak éppen Dávid király korából nem lehet, mert — cyrill betűkkel van írva. Dávid király korában pedig nem írtak cyrill betűkkel.

— De hát ez nem is fontos tulajdonképpen, hiszen a fődolog az, hogy az ember mit hisz. A három remete Huja szigetén pedig hisz a könyvben is, annak minden betűjében is. Abból olvasnak fel az embereknek, akik napsugaras vasárnap délutánokon a partmenti falvakból kirándulnak hozzájuk s jósoltatnak maguknak. Ruhát is vittek az ilyen

kirándulók már sokszor Ivánnak, Ipatnak és Péternek, de a három remete nem fogadja el tőlük az ajándékot. Fogadják el, hogy eltogadják. Pénzt se vesznek el. Csak egy dologgal lehet őket megajándékozni: pálinkával. Azt nem utasítják vissza.

— A Kulcs szerint az emberiség sok bűne között a legnagyobb a dohányzás. Az ember tüzet nyel, füstöt fuj, tehát teljesen olyan, mint az ördög. Mint a Belzebub, aki, Iván, Ipat és Péter szerint, már a hatalmába kerítette Oroszországot, de hatalmába fogja keríteni az egész világot is, ha az emberek nem szoknak le a dohányzásról.

— A másik főbűn a Kulcs szerint a kíváncsiság, mely abban nyilvánul meg, hogy az emberiség mindent tudni akar, mindent ki akar fűrkészni. Keresi, kutatja az emberi lét, az ember származásának, elmúlásának okait, titkait. Vizsgálja az eget és a csillagokat, behatol a föld mélyébe, csak azért, hogy kielégítse kíváncsiágát. Minden ember egyre azt nézi, hogy mit csinál a másik, minden ország folyton a szomszédját figyeli. Ebből lesznek a háborúk, amikben tüzzel-vassal pusztítja a kíváncsi ember a kíváncsi embert.

Ha nem lenne kíváncsiság — mondják, hirdetik Iván, Ipat és Péter — háborúk se lennének.

Teljes békekességben élhetnének az emberek egymás mellett a földön. Vadászhatnának, halászhatnának, boldogan élhetnének.

Olyan boldogan, mint Iván, Ipat és Péter, a három remete Hujászigeten.

BCU Cluj - Cluj University Library

Az erdélyi sajtó

híven tükrözi vissza olvasóinak kulturnívóját, hivebben, mint azokét, akik a lapot csinálják. A lapot nem úgy csinálják, ahogy a szerkesztőnek tetszik, hanem úgy, hogy az olvasónak tessenek. Az ujságíró — ha ujságíró — tud jó lapot csinálni és tud rosszat, aszerint, hogy az olvasók kulturnívója, izlése, érdeklődése mit kíván tőle.

Amikor mi azt mondjuk, hogy a magyar sajtó az erdélyi magyarság kulturájának fokmérője, akkor mi is arra a meg nem szünő fáradozásunkra, el nem lanyhuló iparkodásunkra, a munkában, energiában és pénzben egyaránt bőkezű áldozatkészségünkre gondolunk, amivel mindig jobba, frissebbé, érdekesebbé és tartalmasabbá akarjuk tenni az Ország-Világot — mert a mi közönségünk, a magyar olvasók, egyre jobb, egyre tartalmasabb, egyre magasabb színvonalú lapot követel tőlünk.

Az itt élő magyarság kulturnívóját, ami a kulturképesség legcsalhatatlanabb bizonyítéka, ma már akármilyen sajtóorgániummal nem lehet kielégíteni.

Ha be akarjuk tölteni azt a történelmi szerepet, amit a magyarság kulturképességének igazolásával sorsunk, a kisebb-

ségi sors, a mi kötelességünké tett, akkor vállalnunk kell azokat az áldozatokat is, amit munkában, energiában és pénzáldozatban tőlünk lapunk követel.

Az üzleti meggondolás talán azt követelte volna, hogy ma, amikor Középeurópa minden lapvállalata kivétel nélkül válsággal küzd s amikor a vállalatok egymás után kénytelenek leépíteni méreteiket, mi is a lap szűkebbre szabásával meneküljünk a küzdelem elől biztos révbe. Ha csak anyagi kérdéseket kellene megoldani, mi is ehhez a megoldáshoz fordultunk volna. De mi a magyar sors védelmére vállalkoztunk, a magyar panasz megszólaltatására, a magyar kívánság kiküzdésére, kereskedőink és iparosaink és a dolgozók támogatására, ha már elszántuk magunkat arra, hogy élünk, munkánk és lelkünk nyugalma a kisebbségi magyar sors felemelésében, vizsgatásában és védelmezésében égen el, akkor semmiféle megfontolásnak, egyetlen szempontnak sem lehet olyan ereje, hogy meghátrálásra késztesse a több munka nagyobb kockázat és megnövekedett áldozatok elől.

Harminchat oldalon fogjuk ezután is végezni azt a missziót, amit eddig teljesítettünk. Ez a tér csak arra ad alkalmat, hogy a helynek sokszor érzett korlátozásától megszabadulva továbbra is szolgáljuk a magyarság érdekein keresztül az egész társadalom érdekét — felekezetre és nemzetiségre való tekintet nélkül. Nem tartozunk egyetlen párt-hoz sem, nem fészélyeznek személyi tekintetek. Egyetlen parancsunk van csak, aminek készségesen, az első gondolat-tól az utolsó tollvonásig engedelmeskedünk: a kisebbségi magyar érdek parancsa. A törvény korlátain belül, az alkotmány által megszabott keretek között vállaljuk és teljesítjük a magyar érdek parancsait. Kulturával szolgáljuk a magyarságot, orvosoltatni akarjuk a magyarság egyetemességének, de minden magyarnak sérelmeit is, — legyen az munkás vagy gyárigazgató — s a megvalósításig fogunk továbbra is küzdeni a magyarság jogos kívánságaiért.

Az Ország-Világ mindenkor szívesen fogadott lapja volt az itt élő magyarságnak.

Politikájában az egyenes uton haladt, közgazdasági tevékenységében mindenkor tárgyilagos, társadalmi kérdésekben igazságot kereső, szórakoztató közleményeiben pedig a jólét határán belül volt s ezután is az marad.

Az Ország-Világnak nincsenek szubvenciói és nincsenek kitartói, egyedül olvasói szeretete és támogatása tartja fenn.

Ha olvasó tábora megvonja szeretetét és támogatását, az Ország-Világ egyetlen percig sem élhet. S most az év vége felé fogadjuk, hogy ezentul is mindig többet és jobbat fogunk adni, s mindezért olvasóinktól nem kérünk mást, csak azt, ne tagadja meg tőlünk szeretetét és ne vonja meg tőlünk támogatását a jövőben sem.

Akik potyáca járnak a színházba

A szinigazgató elpanaszolta a napokban, hogy alig néhány lei volt az esti előadás bevétele. Arra az ellnevetésre, hogy hiszen zsúfolt volt a nézőtér, lemondóan legyintett a kezével és bus mosollyal ajkán mondotta:

— A nézőtér tele volt, de a pénztár üres. A potyajegysek megtöltötték a színházat, de a zsebem üres maradt s nem tudom kifizetni a színészek gázsiját.

Igy van ez már régen. Igen sok ember abban a szent meggyőződésben él, hogy neki nem kötelessége megfizetni a színházi belépődíját. És ugy okoskodnak, hogy a szinigazgatónak oly mindegy: örezen maradnak-e a helyek avagy pedig ők ülnek rajtuk. Ebben az okoskodásban volt valami ráció akkor, amikor a gázsiban nem részesült színészeket a nagyérdemű közönség megvendégelte, amikor a direktornak nem fájt a feje, hogy a hörriből napi kiadásokat hogyan fedezze.

De ma már más a helyzet. A színészek megkövetelik a rendes és pontos fizetést, nem vendégeskedhetnek, mert ez lealázó s a direktornak naponta hatalmas summákat kell fizetnie fűtésért, világításért, tüzoltói, rendőri díjakért és más sok mindenért.

Ma a színház nemcsak kulturális intézmény, hanem sokszázezer lelei megindított üzleti vállalkozás is, amely nemcsak művészeti, hanem anyagi hasznot is akar produkálni.

A színház pénzért adja a műelvezetet, ez a portékája.

A kereskedő senkinek sem ad ingyen portékát, a vendég-lős senkit sem vendégel meg pénz nélkül. Miért éppen a színház adja ingyen portékáját?

Mindazok, akik színészekkel, ujságírókkal barátságot kötöttek, együtt ülnek velük egy kávéházi asztalnál, ebből azt a jogcímet szerzik maguknak, hogy nekik szabad bejárásuk van a színházba. És ezzel a jogcímmel ugyancsak élnek. De mennyire!

Senki hangosabban nem kritizálja az előadásokat, mint

ők. Senki jobban nem szidja a direktort, amiért nem szerződtette le a legkiválóbb művészeket, mint ők.

Ismerek Aradon egy jómódu urat, akinek évekig szabadjegye volt. Minden előadáson ott terpszkedett a nézőtérben s hangos, bántó megjegyzései miatt alig lehetett a közelében ülni. Végre, a mindenkivel megalkuvó Szendrey is megsokallotta a dolgot és bevonta a szabadjegyet. Azóta, bár mindig „megtiszteli“ a színészek társaságát, pénzért jár a színházba, de már nem kritizál.

Ingyen semmit sem adnak a mai drága világban. Ne követelje senki a színháztól a potyát azon a jogcímen, hogy színészek és ujságírók barátja. Ezt a barátságot az igazgató nem köteles megfizetni.

Mindenre sor kerül

A város vezetősége rövidesen újjá restaurálja a színházépületet

Ügylátszik remény van arra, hogy az aradi színház-épület kívülről-belül megújodik, megszépül. **Bejan** Komulus dr. polgármester egyik legutóbbi beszélgetése során elmondotta az **Ország-Világ** munkatársának, hogy az épületet minden vonatkozásban renováltatni kívánja és a színműzetségi képet is modernizálni, megszépíteni és az egész berendezkedést célszerűbbé akarja tenni.

Örömmel és várakozással nyugtázzuk ezt az ígéretet, amelynek megvalósítása valóban nagyon időszerű. Az, hogy vegre a kornak megfelelő színházhelyiségünk legyen, nemcsak nekünk kisebbségeknek, de a város többségi társadalmának is érdeke, mert hiszen állandóan román társulatok szerepelnek a színházban, amelynek úgy színpadi részét, mint a nézőtéri részt és az összes mellékhelyiségeket gyökeresen át kell alakítani ahhoz, hogy azt lehessen mondani: **elfogadható állapotba kerültek.** A mellékhelyiségek általában olyan kritikán aluliak, hogy jobb nem beszélni erről, ami pedig például a **dohányzót** illeti, ebben a vonatkozásban tarthatatlan a helyzet, mert a közönség komolyan dohányzóknak nevezhető helyiséget nem is vehet igénybe.

Külön kell megemlékeznünk arról, hogy más városok — így Temesvár — vezetősége már régebben gondoskodott megfelelő diszlettárról, mert hiszen a régi, szomorú állapotban lévő külísszák már hasznavehetetlenek s ha mégis használják ezeket, ez csakis a színvonal kárára és a közönség jóízlésének terhére történhetik.

Országos kirakatverseny

A Flora rum- és likörgyár Rt. Arad, november közepén egy új sorozat lukszusminőségű italt hoz forgalomba és ennek bevezetésével kapcsolatos reklámakció keretében 30 tekintélyes pénzdíjat tűzött ki azon legszebb kirakatok rendezői részére, melyekben az új italok szembeötlenül vannak elhelyezve. A 3000, 2000, 1000, 500 stb. lejes díjakat a kirakatokról felveendő és beküldendő fényképek alapján fogja egy bizottság odaitélni a kirakatok rendezői részére, míg a cégek diplomát kapnak. A nem díjazot fényképeket a Floragyár 100 lejért megvásárolja. Erre a célra különben a Floragyár kedvezményes pausz-áron szállítja a liköröket, melyek gyönyörű, újszerű kiállításukkal és kiváló minőségükkel nagy feltűnést fognak kelteni. A kirakatverseny feltételeiről és egyéb kedvezményekről szóló ismertetést, továbbá az új likőr képét és leírását stb. kívánatra a Floragyár beküldi az érdeklődőknek.

Üzenet a póstaigazgatósághoz.

Amióta a modern póstát megszervezték, ez az intézmény, amely az ország gazdasági életének egyik főtőere és amely ezer meg ezer ember legbelső, legfontosabb ügyeit intézi, hireit továbbítja, ez a fontos intézmény egyike a legmegbízhatóbb közintézményeknek.

A pósta személyzetét általában a legmegbízhatóbb és legalkalmasabb elemekből válogatják össze igen gondos selejtezéssel.

Ezek a feltételek nemcsak egy-két országban, de a világ valamennyi, modern postaszolgálattal rendelkező államában érvényesülnek s ez az oka annak, hogy ha a polgár megvásárolta a bérmentesítő bélyeget s ráragasztotta küldeményére, vagy egyéb formában rötta le a pósta dijszabásban előírt illetéket, nyugodtan bizza üzenetét, életbevágóan fontos közléseit, értékeit és üzleti kapcsolatainak elintézését a póstára, amelynek

pontosan, kifogástalanul kell működnie akkor is, ha egyszerű üzleti körlevelekről, vagy egy ujságról van szó, vagy ha értékes csomagot, pénzeslevelet, vagy utalványt kell a címzetthez továbbítani.

A postaszolgálat terén nincs megkülönböztetés, mert ahogyan valami ilyesféle tünet észlelhető, a bizalom az egész intézményben és minden vonatközlelésben megrendül, ami igen súlyos következményekkel jár.

Ezeknek a vitathatatlan tényeknek előrebocsájtása után közöljük, hogy az utóbbi időben jelentős számú panasz nyilvánult meg a póstai kézbesítéssel kapcsolatosan és ezekhez a panaszokhoz az **Ország-Világ** is hozzájárul a maga sérelmével. Több helyről közölték velünk, hogy a lapot — amelyet kiadóhivatalunk pontosan indit utnak a címzetekhez, — hónapszámra nem is látják. Egyik ilyen lap nélkül maradt előfizetőnk például a **Palace-kávéház**, amelynek tulajdonosai azzal utasítják vissza előfizetési kötelezettségüket, hogy már hosszú ideje nem is fordult meg a lap a kávéházban. Azt, hogy ez tényleg így is van, bizonyítja több, a Palace-kávéházat látogató vendég panaszja, akik már több ízben kifogásolták és szóvátették, hogy a lapot nem olvashatják.

A magunk részéről tisztelettel felhívjuk a póstaigazgatóság figyelmét erre a panaszra,

amelynek kivizsgálása nemcsak a magánosok érdeke, hanem közügy és érdeke elsősorban magának a póstának.

Ki kell deríteni, hogy ki engedi meg magának a kézbesítendő lapok „elkezelését“, mert ahol ilyen szabálytalanságok előfordulhatnak, ott egyéb bajok ellen sincs biztosítva a pósta, márpedig az ilyen egyéb bajok súlyos százezrekbe kerülhetnek. A pósta hirneve legalább olyan kényes valami,

mint valamelyik magáncég üzleti renomája, tehát ezt a póstának meg kell védenie. Annál is inkább, mert

ha a kifogások, hogy a lapokat eltüntetik a kézbesítés során, nem fedik a valóságot, a póstának kell fellépnie a gyanúsítókkal szemben.

Nem kívánunk prejudikálni egy remélhetőleg meginduló vizsgálatot illetően, de egyáltalában nem tartjuk kizártnak, hogy kiderül:

csupán egyszerű kifogásrói, a megérkezett lapoknak a kávéházban történt eltüntetéséről van szó.

Ebben az esetben azokat kell megtanítani arra, hogy rágal-mazással nem lehet kitérni a kötelezettségnek teljesítése alól, akik ilyen meséket agyalnak ki.

De ha tényleg a kézbesítésnél a hiba, úgy a kiméletlen megtorlásnak haladéktalanul érvényesülnie kell.

**EGÉSZEN
RÖVIDEN:**

az

Ország-Világ

BCU Cluj(Erdélyi Élet)ersity Library Cluj

a legjobb,

a legrégeb,

a legmagyarabb,

a legérdekesebb,

a legmegbízhatóbb

rómániai magyarnyelvű

riportlap

Olvassa és terjessze!

AZ ORSZÁG-VILÁG

a legkitünőbb és legtökéletesebb tudósítói szolgálattal rendelkezik. A bel- és külföldi eseményeket, eredeti cikkek keretében, a legmegbízhatóbban tárja az olvasó elé.

Az ORSZÁG-VILÁG

kéthetenként összefoglaló képet ad olyan aktualitásokról — könnyen és tárgyilagosan — amelyekkel a napilapok nem foglalkoznak.

Az ORSZÁG-VILÁG

az igazi demokráciáért küzd és minden sorában a reakció ellen harcol, a népek békéjéért, megértéséért és belső nyugalomért.

Az ORSZÁG-VILÁG

a legjobb ujságírógárdát csoportosítja maga köré. Munkatársai között Ardeal jelesei foglalnak helyet, akik nyugati szellemet jelentenek a sajtó életében.

Az ORSZÁG-VILÁG

művészeti rovatai a modern ember széles látóköréhez simulnak és minden tekintetben felvilágosodottságot jelentenek.

Az ORSZÁG-VILÁG

társadalmi akcióiban és közleményeiben felkarolja a kisemberek ügyét, istápolja az elhagyatottakat, a nyilvánosság elé viszi a becsületes, dolgozó emberekkel történt igazságtalanságokat és gondoskodik azok orvoslásáról.

Az ORSZÁG-VILÁG

közgazdasági cikkeiben a kereskedő és iparosvilág érdekeit Népviselei és tántorithatatlanul küzd sérelmeik és a korrupció ellen.

Az ORSZÁG-VILÁG

kéthetenként, kiváló írók tollából, humoreszkeket és hangulatos, rövid irodalmi közleményeket tartalmaz, melyek méltán illeszkednek a nivós, másirányu közlemények keretébe.

Lapunk példányszámonként nem kapható. Előfizethető: Arad, Bulv. Regele Ferdinand 19.

Ország - Világ

(ERDELYI ÉLET)

GELLER ODON

társadalmi, művészeti és irodalmi országos riportlapja.

(Bejegyezve: Trib. Arad, Secția III-a Con.
Dos. Nr. Pres. 6./1930/2.)

Lapunk kizárólag előfizetés útján kapható.

Előfizetés egy evre: pénzintézeteknek, vállalatoknak, nagykereskedőknek, kávéházaknak és külföldre 1200, magánosoknak 1000, köztisztviselőknek és nyugdíjasoknak 600 lei. Hirdetési árszabályzatunk a sajtó és propagandaügyi alminisztérium hirdetési igazgatósága által van megállapítva.

ARDEALI SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: ARAD,

Bulevardul Regele Ferdinand 19. Telefon: 15—25.

Szerkesztőségi órák: d. e. 8—12-ig, d. u. 4—6-ig.

Nyomda: „Phoenix”, Arad, Piața Plevnei, 2. Telefon: 16—39.

Pénztelvételeire — pecséttel ellátott nivalatos nyugta ellenében — csak fényképes igazolvánnyal rendelkező kiadóhivatali megbizottak vannak feljogosítva!

Semmi kifogásunk sincs az ellen, ha laptársaink átveszik eredeti cikkeinket, de csakis lapunk vagy cikkíróink megnevezésével!

SOK

hirdetőnek szerzett sikert 27 év óta az „Ország-Világ” politikai, társadalmi közgazdasági és művészeti riportlap, mely

KICSI

volt, amikor elindult s most már Ardeal és az utódállamok majdnem minden házánál megtalálható. Igen

SOKRA

értékeli ma már a hirdetőközönség ezt a régi, közkedvelt, jól bevezetett riportlapot és ezért a hirdetők közül sok százra

MÉGY

azoknak a száma, kik sikerrel hirdetnek az „Ország-Világ”-ban. Állandó hirdetőknak nagy kedvezmény!

APRÓ HIRDETÉSEK

Weinfeld Rózi kozmetika,
Bul. Reg. Maria 18. Telefon
10—94.

CSAK AZ ÁRAK OLCSÓK,
minőségeink változatlanul
jók! **Goldstein Lajos** divatáru-
háza mélyen leszállított ára-
kon nagy választékot nyújt
kosztüm és kabátujdonságok-
ban, selyem és mosóáruban.
Str. Bratianu 2.

**MINT A HARANG NYELV
NÉLKÜL,** — olyan a gyáros,
vállalkozó, kereskedő, iparos
reklám nélkül. Új vevőket ma
már csak szabadtéri reklám
által szerezhet, mert bármi-
lyen jó árut tart vagy készít,
nem tudja értékesíteni, ha
nem propagálja. Az **ORSZÁG-
VILÁG „AGGE“ REKLÁM-
OSZTÁLYA** elősegíti igyeke-
zetét és készségét. **Chiquet** által
rendelkezésére tapasztalatait.
Tegyen kísérletet! Bulv. Reg.
Ferdinand 19. Tel. 15—25.

Ilica György. Ortopäd és
ludtalpu cipőket orvosi előírás
szerint szakszerűen, luxus ci-
pőket legújabb model szerint
a legjobb anyagból készíti.
Arad, Str. V. Goldiş No. 1.

Menyasszonyi és alkalmi
csokrokat, élő- működőrukat
leszebben készít **Mihelyi Vidor**
virágüzlete Arad, Gen. Ber-
thelot 2. A színházzal szembe.

— **Nagy Imre** nődivat-sza-
lón a az **Eminescu ucca 8 szám**
alatt már teljes gőzerővel dol-
gozik, hogy kielégítse váro-
sunk előkelő női közönségé-
nek rendeléseit.

Női felöltők, ruhák, complék.
Eredeti modellek! Elsőrendű
anyagok! Olcsó árak! **Menczer**
confectio. Mercur-tag. Fischer
Eliz-palota.

BÉLYEGZŐKET olcsón, jól
és azonnal készít **Stampa** bé-
lyegzőgyár, Arad, Str. Emi-
nescu 12.

Ardeal legfrisebb hireit közli az 52 éves

Aradi Közlöny

Fizessen elő az

ARADI-KÖZLÖNY-re

Hirdessen az

ARADI-KÖZLÖNY-ben

— „PHÖNIX“-NYOMDA, Arad, Piața Plevnei Nr. 2.
Telefon 16—39. Ajánlkozik mindenféle könyvnyomdai uton
előállitható munka izléses és pontos elkészítésére a legrovi-
debb időn belül, versenyképes áráért. Könyvek, folyóira-
tok, ujságok, hivatalos, iskolai és egyházi nyomtatványok,
árjegyzékek, falragaszok, meghívók, eljegyzési és esküvői
kártyák, névjegyek, gyászlapok, ipari, kereskedelmi, gazda-
sági és pénzügyi nyomtatványok, körlevelek, üzleti érte-
sitések, borítékok, levélpapírok, számla- és megrendelőköny-
vek, felszólító levelek, levelezőlapok készítése bármely szö-
veggel a legizlésesebb kiállításban. Kérjen árajánlatot!

Cenzurat.

Tip. „Phönix“, Arad.